

บันทึก (ฉบับที่ ๒)
เรื่อง การเลิกธนบัตรบางแบบ

เนื่องจากบันทึกคณะกรรมการกฤษฎีกาเรื่องการเลิกธนบัตรบางแบบ ฉบับส่งกรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรีพร้อมกับหนังสือที่ น. ๑๓๙๘/๒๕๕๕ ลงวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๕๕ และบันทึกกระทรวงการคลัง (เรื่องเดียวกัน) ฉบับลงวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๕๕ คณะกรรมการกฤษฎีกา (อนุกรรมการร่างกฎหมายชุดที่ ๑) ได้พิจารณาหารือและออกแถลงการณ์ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕๙ ตอนที่ ๒๖ วันที่ ๑๔ เมษายน ๒๕๕๕ เกี่ยวกับมาตรา ๙ ทวิ ซึ่งเพิ่มเติมโดยมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติเงินตรา (ฉบับที่ ๘) พุทธศักราช ๒๕๕๕ แล้ว เห็นว่าการออกแถลงการณ์เป็นผลให้ข้อความในตอนท้ายของมาตรา ๙ ทวิ ที่ว่า "ทั้งนี้ ภายในเวลาและเงื่อนไขที่รัฐมนตรีจะได้อำหนด" ไม่เพียงแต่ใช้บังคับแก่ ข้อ (ก) เท่านั้น แต่ยังใช้บังคับถึง ข้อ (ข) ของมาตรา ๙ ทวิ ด้วย

การจึงเป็นว่า มาตรา ๙ ทวิ ข้อ (ก) เป็นอันอ่านได้ความว่า เงินตราที่ประกาศยกเลิกนั้น "ให้คงใช้ได้ในการชำระหนี้ให้รัฐบาลภายในเวลาและเงื่อนไขที่รัฐมนตรีจะได้อำหนด"

แต่กรรมการเห็นว่า การแก้ไขเปลี่ยนแปลงทั้งนี้ห้ามมีผลกระทบกระเทือนถึงความเห็นของกรรมการที่ได้ไว้ในบันทึกคณะกรรมการกฤษฎีกาฉบับส่งกรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรีพร้อมกับหนังสือที่ น.๑๓๙๘/๒๕๕๕ ลงวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๕๕ นั้นไม่ และกรรมการคงมีความเห็นว่า หลักใหญ่ของกฎหมายว่าด้วยเงินตราที่กล่าวไว้ในบันทึกฉบับนั้นมิได้ถูกกระทบกระเทือนแต่อย่างใด ทั้งๆ ที่ได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติเงินตรา (ฉบับที่ ๘) พุทธศักราช ๒๕๕๕ ไปแล้วก็ดี

ว่าโดยผลแล้ว ธนบัตรที่ยังคงใช้ได้ในการชำระหนี้ให้รัฐบาลนั้นเป็นธนบัตรที่ยังออกใช้อยู่ ยังหาได้ถอนคืนจากธนบัตรออกใช้ไม่ เพราะฉะนั้น กรรมการจึงเห็นว่าจะจำหน่ายธนบัตรใหม่ใช้แทนธนบัตรที่วานั้นไม่ได้ ทั้งนี้โดยอาศัยเหตุผลและบทกฎหมายอย่างเดียวกันกับที่ได้อ้างไว้ในบันทึกคณะกรรมการกฤษฎีกาฉบับส่งกรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรี พร้อมกับหนังสือที่ น.๑๓๙๘/๒๕๕๕ ลงวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๕๕

ในข้อที่รัฐมนตรีอาจกำหนดเวลาให้คงใช้ธนบัตรที่ประกาศยกเลิกแล้วในการชำระหนี้ให้รัฐบาลนั้น ก็เท่ากับว่าเมื่อพ้นระยะเวลาที่กำหนดไว้นั้นจะนำบทบัญญัติในข้อ (ก) ของมาตรา ๙ ทวิ มาใช้ไม่ได้ หรืออีกนัยหนึ่ง เมื่อพ้นระยะเวลาที่กำหนดนั้นจะนำธนบัตรที่ประกาศยกเลิกมาชำระหนี้ให้รัฐบาลไม่ได้ แต่อันที่จริง แม้จะครบกำหนดเวลาเช่นนั้นแล้ว ธนบัตรที่ประกาศยกเลิกก็ยังเป็นธนบัตรที่ออกใช้อยู่ตนเอง หาได้ถอนคืนจากธนบัตรออกใช้ตามความในมาตรา ๒๓ (ก) ประกอบกับมาตรา ๘ วรรค ๒ และมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติเงินตรา

พุทธศักราช ๒๕๗๑ ไม่ การคงเป็นแต่เพียงว่า ธนบัตรที่ประกาศยกเลิกนั้นแม้จะเป็นธนบัตรที่ยังออกใช้อยู่และยังมิได้ถอนคืนจากธนบัตรใช้ก็ดี เป็นอันไม่มีค่าต่อไปเท่านั้น

อนึ่ง ความในบันทึกกระทรวงการคลังฉบับลงวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๘๕ ข้อ ๓ ซึ่งมีข้อความเป็นทำนองว่า นอกจากเงื่อนไขอย่างอื่นแล้ว รัฐมนตรีอาจกำหนดเงื่อนไขว่าด้วยการยกเลิกธนบัตรโดยจำหน่ายธนบัตรใหม่ออกแทนได้นั้น กรรมการไม่เห็นด้วย เพราะว่าในประการแรก ปัญหาซึ่งจะต้องพิจารณามีว่า เมื่อได้ประกาศยกเลิกธนบัตรที่ออกใช้แล้ว จะจำหน่ายธนบัตรใหม่ได้หรือไม่ และเมื่อใด ฉะนั้น ถ้าจะกล่าวว่าการจำหน่ายธนบัตรใหม่เป็นผลให้ธนบัตรที่ออกใช้อยู่ต้องยกเลิกไปแล้ว ก็จะเป็นการเปลี่ยนใจความของปัญหาไป อีกประการหนึ่งก็คือ การยกเลิกธนบัตรหากมีผลเป็นการถอนคืนธนบัตรจากธนบัตรออกใช้ตามความหมายของพระราชบัญญัติเงินตรา พุทธศักราช ๒๕๗๑ ไม่ การถอนคืนธนบัตรนี้เป็นวิธีการอันจำเป็นในการที่จะจำหน่ายธนบัตรใหม่

(ลงชื่อ) เดือน บุนนาค

(นายเดือน บุนนาค)

เลขาธิการ

คณะกรรมการกฤษฎีกา

สิงหาคม ๒๕๘๕